

пропонується невеликий лінгвістичний екскурс:

- tolerancia (іспан.) – здатність визнавати відмінність від власних ідей чи помисли;
- tolerance (франц.) – ставлення, під час якого людина визнає, що інші можуть думати чи діяти інакше, ніж вона сама;
- tolerance (англ.) – готовність бути терплячим;
- kuan gong (китайська) – дозволяти, приймати, бути по відношенню до інших милосердним;
- tasamul' (араб.) – прощення, милосердя, м'якість, терпіння, чуйне ставлення до інших;
- терпіння – здатність стійко, без нарікань витримувати фізичні або моральні страждання, життєві злигодні тощо. Уміння довго та спокійно витримувати щось нудне, неприємне, небажане тощо.

Толерантність означає доброзичливе та терпиме ставлення людини до людини. Основою толерантності є відкритість думки та спілкування, особиста свобода індивіда та поцінування прав та свобод людини. Толерантність означає активну позицію людини, а не пасивно-терпиме ставлення до навколишніх подій, тобто толерантна людина не повинна бути терпима до всього, наприклад до порушення прав людини чи маніпуляцій та спекуляцій. Те що порушує загальнолюдську мораль не повинно сприйматись толерантно. Толерантність є доволі тонкою категорією, якої безумовно потрібно дотримуватись, оскільки вона визначає моральний, суспільний і демократичний розвиток суспільства.

Формуванню толерантності сприяють знання, відкритість, спілкування та свобода думки, совісті й переконань.

ТЕАТРАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ МІЖНАЦІОНАЛЬНОГО СПІЛКУВАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ В ПРОЦЕСІ ПОЗНАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*М.Б. Грибинюк
м. Луганськ, Україна*

Формування культури міжнаціонального спілкування у студентської молоді в різних вищих навчальних закладах має загальні й специфічні тенденції.

Театр – джерело естетичного почуття, пробудження творчого хисту, інтересу до творчості. Він, звичайно, впливає на свідомість і почуття людей сильніше, ніж книга, живопис, музика. Це насамперед пояснюється самою природою сценічного мистецтва.

У багатьох зарубіжних вищих педагогічних навчальних закладах давно впроваджено такі дисципліни, як «Драма» або «Театр». Представники психологічної науки цих країн вважають, що заняття театром, крім всього іншого, виконують роль «терапії душі». Театр створює оптимальні умови для співтворчості юних глядачів, тому що виявляється в найбільш приємній для них формі – грі. У цьому незаперечною є перевага театру у формуванні культури міжнаціонального спілкування студентів.

Драматизація навчальних предметів психолого-педагогічного і спеціального циклів має своє продовження в позанавчальній роботі – у роботі театру-студії. Наприклад, театр-студія факультету іноземних мов ЛНУ імені Тараса Шевченка включає у свій репертуар п'єси відомих вітчизняних і зарубіжних драматургів різних епох: М.Кропивницького, А.Чехова, К.Чапека. Неменший досвід у студії в театралізації навчального (лінгвістичного знання) – це спектаклі за п'єсами Ф.Кривіна «Королівство від А до Я», «Друзі пізнаються в біді» й ін. У традиціях студії – постановки навчальних п'єс, написаних викладачами і студентами факультету, як-от: «Суд над займенником». Творча робота, яка передбачає залучення студентів різних національностей, має високий результат: студенти відкривали в собі нові творчі здібності, пізнавали самі й показували іншим новий світ знань, а головне – формували в собі навички спілкування з іншими культурами та студентами інших націй.

«Урок театру», гурток, позанавчальні заняття з основ театральної культури, свято, збори, зустріч з артистами, режисерами, драматургами є ефективними засобами залучення студентів до мистецтва театру в позанавчальній роботі.

Родова приналежність драми зумовлює групове спілкування студентів, яке неможливо нічим замінити і у якому результативними виявляються уміння учасників знаходити спільну мову, незважаючи на особливості національного виховання кожного з них.

Очевидно, для прийняття рішення про постановку спектаклю необхідно обґрунтувати вибір п'єси (культурологічну, соціальну й естетичну цінність твору; його відповідність віковим особливостям виконавців і глядачів; професійно-педагогічний «імпульс» тексту) і можливості творчого колективу (естетичну орієнтованість учасників театральної постановки тощо).

Процес визначення особистісних естетичних та культурних цінностей студентів відбувається на всіх етапах підготовки і проведення театрального дійства. Кожен студент має запропонувати свою інтерпретацію, переконати слухачів, знайти адекватне мовне втілення свого розуміння того або іншого постановочного компонента в контексті загального задуму.

Найбільш важливим, на наш погляд, є настановчий (мотиваційний) етап. Він пов'язаний із самостійною діяльністю театралів, яка скеровується індивідуальними і груповими консультаціями викладача-керівника, коли уточнюються завдання, рекомендується додаткова література, даються ціннісні настанови. При цьому виконавець може скористатися запропонованим рішенням у тому ступені осмислення, на який він здатен. «Режисерові» пропонується розробити ідею спектаклю, його сценічне прочитання.

Учасниками театру студії можуть бути одночасно студенти всіх етапів навчання. Диференціювалися обов'язки членів студії в залежності від віку, етапу навчання, індивідуальних здібностей. Старшокурсники (спеціалісти, магістри), як правило, виконують роль режисерів і продюсерів; студенти бакалаврата – це актори, помічники режисера, оператори, костюмери, гримери, які тільки починають формувати культуру спілкування з представниками інших країн.

Однак на другому етапі бакалаврата (IV курс), а також на етапах підготовки спеціалістів і магістрів ми впроваджуємо особливий театрально-жанровий жанр – драмотерапію і драму-ситуацію.

Драма-ситуація – це не терапія, а спосіб самовдосконалення. У ній будь-який учасник намагається гармонізувати себе з оточенням, використовувати театр як інструмент рішення конфліктів. Майбутній учитель, використовуючи мистецтво, занурюючись у нього, може вирішити безліч психологічних проблем.

Для учасників театру гра стає і задоволенням, і розвагою, а насправді – інструментом, що сприяє формуванню культури міжнаціонального спілкування

Як протагоніст, виставу починає один з учасників вечора, а продовжують інші, які до того сиділи в залі як глядачі. У даному випадку режисер (викладач) має можливість бачити у всіх учасниках театрального спектаклю протагоністів. Це забезпечує надзвичайно високу особисту залученість глядачів у дію, що розвертається на сцені.

У нашому театрі гра принципово проводиться «від першої особи». Всі найкращі ідеї перевіряються не порадою протагоністові, а імпровізацією партнерської гри, яка передбачає заміну героя на сцені. Наприкінці кожної театральної зустрічі учасники діляться враженнями про свою участь у ній. «Драма-ситуація» – це поведінковий тренінг, перевірка міжособистісної взаємодії студентів в умовах спілкування з представниками інших країн.

Результативність роботи студентів у театрі визначається за такими компонентами:

1. Освітній. Поглиблюються професійні і культурологічні знання майбутніх учителів: розширюється тезаурус мистецтвознавчої і професійної термінології, розширюється банк культурологічної мистецтвознавчої інформації, закріплені уміння роботи з науковою і науково-популярною літературою.

2. Професійно-педагогічний. Відпрацьовано професійні навички участі студента в ігровій ситуації, у діалогічних формах професійного і міжнаціонального спілкування.

3. Естетико-філологічний. Розширено уявлення майбутніх учителів про естетику мови й естетику літературної творчості.

Таким чином, театральні технології формують культуру міжнаціонального спілкування студентів, що є одним із головних завдань сучасної вищої педагогічної освіти.

О ФОРМИРОВАНИИ УМЕНИЙ ПРИ ВЫЧИСЛЕНИИ ПРЕДЕЛОВ ФУНКЦИЙ

И.В. Гридасова

г. Донецк, Украина

Е.В. Гридасова

г. Макеевка, Украина

Понятие предела функции в точке, а также вычисление пределов функций вызывает у учащихся 11 классов, а также студентов первого курса большие трудности.

Первая трудность связана с тем, что студент не видит главного, что повлияет на результат и не умеет отделить его от второстепенного, что на ответ не повлияет. Вычисляя пределы, часто студент даже не проверяет, есть ли неопределенность, а сразу начинает что-то преобразовывать, не понимая, зачем и с какой целью, что говорит о полном непонимании сути проблемы.

Вторая трудность – правильно технически осуществить решение.

В известных решебниках по математическому анализу [1], [2] вычисление пределов изложено чисто технически и не объясняется «внутренняя жизнь» предела.

Начнем с рассмотрения пределов, не имеющих неопределенности. Существует множество задач на построение эскизов графиков элементарных функций, при решении которых необходимо вычисление пределов этих функций в точках, где функция не определена, и на бесконечностях. Вычисление таких пределов не требует дополнительных знаний, выходящих за рамки школьной программы.

Например, требуется построить эскиз графика функции $e^{\frac{x}{1-x^2}}$. Функция является элементарной, следовательно, она непрерывна в своей области определения. Так как функция не определена в точках $x = \pm 1$, то именно в этих точках она терпит разрывы. Для построения эскиза графика функции необходимо узнать, как ведет себя функция в правой и левой окрестностях точек разрыва, то есть точек $x = 1$ и $x = -1$ и также поведение функции при $x \rightarrow \pm\infty$. Чтобы узнать это, необходимо вычислить следующие пределы:

а) $\lim_{x \rightarrow 1 \pm 0} e^{\frac{x}{1-x^2}}$. Проанализируем ситуацию. При $x \rightarrow 1 \pm 0$ числитель дроби $\frac{x}{1-x^2}$ стремится к единице, а знаменатель $(1-x^2) \rightarrow 0$. Следовательно, дробь $\frac{x}{1-x^2} \rightarrow \pm\infty$. Так как $\lim_{x \rightarrow -\infty} e^x = +0$, а $\lim_{x \rightarrow +\infty} e^x = +\infty$, то $\lim_{x \rightarrow 1+0} e^{\frac{x}{1-x^2}} = +0$, а $\lim_{x \rightarrow 1-0} e^{\frac{x}{1-x^2}} = +\infty$.

б) Аналогично можно убедиться, что $\lim_{x \rightarrow -1+0} e^{\frac{x}{1-x^2}} = +0$, а $\lim_{x \rightarrow -1-0} e^{\frac{x}{1-x^2}} = +\infty$.

в) Осталось определить поведение функции при $x \rightarrow \pm\infty$, то есть вычислить пределы $\lim_{x \rightarrow \pm\infty} e^{\frac{x}{1-x^2}}$.

Если в предыдущих пределах мы не имели неопределенности, то здесь в пределе имеем неопределенность вида $\frac{\infty}{\infty}$.

Что влияет на ответ? Проанализируем ситуацию.